

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

วิชาการเขียนสารคดี (นท.416) เป็นวิชาที่มีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำแนวคิดกับหลักการเขียนสารคดีที่ได้ศึกษาไปใช้เขียนสารคดีได้อย่างสมบูรณ์ในเชิงปฏิบัติ ทั้งนี้ในการเป็นนักวิชาชีพทางการเขียนสารคดีนั้น นักเขียนจะต้องค้นคว้าหาข้อมูล ทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิ รวบรวมและคัดกรองมาเขียนเป็นชิ้นงานในแง่มุมที่สามารถถ่ายทอดสภาพการณ์ในสังคมตามข้อเท็จจริง ซึ่งจุดนี้เป็นจุดเด่นของงานเขียนประเภท "สารคดี" โดยนอกจากจะถ่ายทอดข้อเท็จจริงแล้ว ยังจะต้องถ่ายทอดให้ลึกซึ้ง มีสุนทรียภาพ และให้ผู้อ่านได้รับความรู้ไปด้วยพร้อม ๆ กัน "นักเขียนสารคดี" จึงเปรียบเสมือน "ผู้สร้างปัญญาพร้อมกับความบันเทิง" ให้แก่ผู้อ่าน นับเป็นบทบาทที่ช่วยสร้างสรรค์สังคมได้ดีกว่าการสร้างควมบันเทิงอย่างไร้สาระ

วิชา นท.416 การเขียนสารคดี เป็นกระบวนวิชาเอกเลือก 3 หน่วยกิต ที่เปิดสอนในภาควิชา นิเทศศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ "วิชาเอกเลือก" หมายถึง ไม่ใช่วิชาบังคับ แต่เป็นกลุ่มวิชาที่นักศึกษาจะเลือกเรียนหรือไม่ก็ได้ เพียงแต่ต้องเรียนให้ครบหน่วยกิตตามหลักสูตรนิเทศศาสตร์คือ 27 หน่วยกิต ดังนั้นจึงพอจะสรุปได้ในเบื้องต้นว่า นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชานี้ เป็นนักศึกษาที่มีความสนใจในเนื้อหาวิชาอยู่แล้ว ซึ่งใน 7 ภาคการศึกษาที่ผ่านมา (1-2/2545, 1-2/2546, 1-2/2547, 1/2548) ได้เปิดสอนภาคเรียนละ 2 ตอน (Section) และมีนักศึกษาลงทะเบียนเรียนเฉลี่ยประมาณตอนละ 25-30 คน โดยผู้สอนคืออาจารย์คนเดียวกันมาโดยตลอด 3 ปี ในกาครั้งนี้ ผู้สอนจึงได้รวบรวมปัญหาที่พบ ถิ่นเป็นปัญหาหลัก ที่ทำให้นักศึกษาส่วนหนึ่งไม่สามารถพัฒนาทักษะในการเขียนสารคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ทั้งนี้ปัญหาสำคัญที่ผู้สอนพบ คือ นักศึกษายังขาดทักษะการนำทฤษฎีที่เรียนรู้ในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ อาทิ นักศึกษาสามารถท่องจำและตอบได้ว่า สารคดีหมายถึงอะไร แตกต่างจากบทความอย่างไร แต่เมื่อให้เขียนสารคดี นักศึกษากลับเขียนออกมาเป็นบทความ เป็นต้น ซึ่งการขาด "ทักษะการนำไปใช้" นี้ ส่งผลให้นักศึกษาเกิดความท้อแท้ ขาดแรงจูงใจในการเรียน ดังที่ผู้สอนมักจะได้ยินบ่อย ๆ ว่า "เข้าใจเนื้อหาแล้ว..แต่ทำไม่ได้สักที..ยากจังเลย" และความท้อแท้ตัวเอง ที่ส่งผลให้นักศึกษาส่วนใหญ่ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่ำถึงปานกลาง

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้สอนจึงประสงค์จะทำการวิจัยชั้นเรียน (Classroom Research) นี้ขึ้น โดยจะทดลองใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research หรือ PAR) มาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน อันเป็นกระบวนการที่เน้นเรื่องการมีส่วนร่วม และเน้นให้ผู้ร่วมกระบวนการเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองพร้อมกับ การนำไปใช้ได้จริง ในเชิงปฏิบัติ ซึ่งผู้สอนคาดว่า น่าจะเป็นกระบวนการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนให้นักศึกษาเกิดทักษะการนำไปใช้ได้มากยิ่งขึ้น

ปัญหานำวิจัย

รูปแบบการเรียนการสอนแบบใด ที่จะช่วยเพิ่มทักษะการนำไปใช้ และพัฒนาศักยภาพด้านการเขียนสารคดี ให้แก่นักศึกษาได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ในวิชาการเขียนสารคดี (นท.416)
2. เพื่อทดลองใช้ และวัดความพึงพอใจของนักศึกษา ที่มีต่อการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR)
3. เพื่อศึกษาและวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ทางด้านทักษะการนำไปใช้ หลังจากผ่านการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR)

ผลที่ได้รับ

ทราบถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่จะช่วยเพิ่มทักษะการนำไปใช้ และพัฒนาศักยภาพด้านการเขียนสารคดี ให้แก่นักศึกษาได้อย่างเหมาะสม

นียมศัพท์

1. นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา นท.416 การเขียนสารคดี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 2 ตอน
2. ทักษะการนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการนำความรู้ที่ศึกษาในห้องเรียน ได้แก่ ความรู้ 3 ด้าน คือ ความรู้เรื่อง (1) การเตรียมพร้อมก่อนลงมือเขียนสารคดี (2) การเขียนสารคดี และ (3) การวิจารณ์สารคดี ไปใช้ในเชิงปฏิบัติได้จริงครบถ้วนทุกด้าน
3. กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หรือกระบวนการ PAR หมายถึง กระบวนการที่เน้นเรื่องการมีส่วนร่วม และเน้นให้ผู้ร่วมกระบวนการเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง พร้อมกับ การนำไปใช้ได้จริงในเชิงปฏิบัติ ซึ่งหลักการสำคัญคือ ให้ผู้เรียนร่วมกันศึกษาปัญหาาร่วมกัน (Study) จากนั้นจึงร่วมกันค้นหาสาเหตุและวิธีการแก้ปัญหานั้น (Reflection) และสุดท้ายก็จะร่วมกันกระทำการแก้ปัญหามาตามวิธีการที่ร่วมกันคิดค้นขึ้น (Action)
4. ความรู้ด้านการเตรียมพร้อมก่อนลงมือเขียนสารคดี หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับ 3 บทเรียนแรก ได้แก่ บทที่ 1 ความแตกต่างระหว่างสารคดีกับงานเขียนประเภทต่าง ๆ และลักษณะสำคัญของสารคดี บทที่ 2 การมองสถานการณ์ให้เป็นสารคดีที่มีแก่นเรื่องสร้างสรรค์ บทที่ 3 การรวบรวมข้อมูล และการเขียนโครงเรื่อง ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นทักษะก่อนลงมือเขียนสารคดีทั้งสิ้น
5. ความรู้ด้านการเขียนสารคดี หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับ 2 บทเรียน คือ บทที่ 4 โครงสร้างสารคดีบทที่ 5 กลวิธีการเขียนสารคดีให้นำอ่าน
6. ความรู้ด้านการวิจารณ์สารคดี หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการวิจารณ์สารคดี ในประเด็นต่อไปนี้ (1) การวิจารณ์คุณลักษณะและกลวิธีการเขียนสารคดี (2) การวิจารณ์แก่นเรื่องและโครงเรื่อง และ (3) การวิจารณ์โครงสร้างสารคดี
7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาการเรียนการสอน รวมถึงทักษะการนำไปใช้ ที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา หลังจากผ่านกระบวนการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปแล้ว